

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek minden nap.

Előfizetési ár:
 egész évre 20 frt., félre 10 frt., negyedévre 5 frt.
Beiktatási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., bélyegdíj mindenbeiktatásért 30 kr.
 A „nyilt-tér”-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó-hivatalhoz (Első magyar egyetemes könyvnyomda, 3. korona-utca, 18 sz. a.) intézendők.
 Szermentelen levelek el nem fogadottnak.

Uj előfizetés

FÜGGETLEN LAPOK további folyamára.

April-juniusi évfolyamra . . . 5 ft. — kr.
 April-szeptemberi félre 10 " — "
 April-decz 3 évfolyamra 15 " — "
 Egy hóra . . . . . 1 " 70 "

A kiadó-hivatal,
 3. korona utca 18. sz.

Pest, april 8.

Nem lehet célja az autonómiának, hogy bármely ország, vagy nemzet egyházat formában kiemelve az egyetemes egyházi közösség kapcsolatából, vagy szerkezetileg oly alapokra vesse, melyek az istenileg megállapított hierarchiát paralizálná, a primatust, vagy a püspöki joghatóságot egyszerű tabula rasává csökkenthetné.

Ez nem lehet célja. A püspöki joghatóságnak, mint az egyházjoghatalom sarkkövének, autonóm állapotok között is azza kell lenni, amivé azt az Údvizítő akarata rendelte: elsőnek, döntőnek, tiszteltnek, áldottnak.

A püspök kormányoz, intézkedik, határoz az egyházi dolgokban, még pedig teljesen azon mérték szerint, melyet az egyházi törvények adnak.

Az autonómia ezen érdekeket még csak nem is érintheti cselekvőségével.

Ha mégis némi vitaközös merülhetne föl a világi befolyás és püspöki joghatóság között, az nem lesz egyéb, mint fokozott tisztelete a hívőknek, mint fokozott tisztelete a hívőknek főpásztora iránt, kihez az új helyzetben közelebb áll, felkeltett buzgalma és egyházi érzülete az egyház jogai és szabadsága iránt, melyet csak ugy vehet sikeresen, ha az egyházi jogrend, a püspöki hatalom érdekében emeli védszavát!

Ezen kívül autonóm befolyása a hívőknek a püspöki joghatóságtól teljesen izolált, távol eső lesz.

Mert midőn egyházunkban a közönyt megmontani, az egyház szabadságát védeni akarjuk, tehát oly törekvésnek adunk életet, mely épít, alkot: nem tehetjük, hogy a munkát azzal kezdjük, ami épen a hitbeli meggyőződés romlására, az egyházi tekintély kárára, s a vallás szenvedésére vezetne!

Az 1848-diki munkát nagy bölcseséggel járt el azon kérdésben, s kerítte ki a collisiok lehetőségét.

Kijelölte körét a világi befolyásnak, meghatározta az érdekeket, melyek vegyes, papi és világi kezelés, vezetés alá eshetnek.

A lelki, vallási dolgokat, a speciális papi ügyeket, kizárólag az egyházi joghatóság, a püspöki hatalom alá tartozóknak nyilvánította.

Kimondá, hogy abba az autonómikus státus soha sem avatkozhatik. Ez által a meghatározás maga könnyítve lön.

És önként kiválnak az ugynevezett vegyes természetű egyházi dolgok vagyis azon tér, mely az autonóm befolyás legitím és a hitelnek szellemét megóvó osztaléka lehet.

Mert ide csak oly jellemű dolgok soroztatnak, melyekben az egyház a világiaknak, akár állam, akár hívő közösség formájában létezzenek azok — szélesebb körű jogokat engedett mindjég.

És ha nem volt az egyházi joghatóság isteni rendszerébe ütköző a kormányok befolyása, a püspökök, pápák, kanonokok kinevezésére, alapítványi javaink törvényellenes kezelésére, iskoláink tulsúlyú kormányzatára: nem lehet a püspöki joghatóság ártalmára az sem, midőn eddig a kormányhatalom által befolyásozott vegyes természetű egyházi ügyek a hívők részvétele vonatnak.

Sőt többet mondok. A hívők részvétele soha sem fog oly tulságos uralomra törni az egyházban, soha sem lesz oly egyházellenes, soha oly önző, mint a politikai államhatalom volt, melynek gyámsága bársonyba csavart — rabbilincs volt!

A vaspályák és gazdasági iparunk.

Most, midőn valahára kilátásunk nyílik, hogy a törvényhozás közelebbi tárgyalásaiban hazánk vaspálya-ügye örvendetes lendületet nyerend, nem látjuk időnkivülinek a vaspályák hatását a gazdasági viszonyokra elemezni.

A vaspályák terjedése által az emberiség gazdasági élete oly hatalmas átalakulás küszöbén áll, mihez hasonló rövid időközben az emberi fejlődés története nem mutathat fel.

A vaspályák első hatása, hogy a

gazdát kiragadja egyszerre kényelmes elszigeteltségéből, mert természetfölgalmának kis körét beláthatlan távolságra terjeszti ki.

A szűk eladási körben forgó gazda egyszerre roppant terjű földön termelő gazdáknak közösségébe lép, láncszemmé válik egy óriás tömegben s ezen beláthatlan nagy térnek minden viszonyai reá közvetlenül visszahatnak.

Az tény, hogy a vaspályák terjedése aránylag a főpiacoktól legtávolabb fekvő vidékeknek és legsúlyosabb áruknak szolgálnak leginkább előnyére, de épen azon gazdák üzletére gyakorolnak is legnagyobb befolyást.

Szorgalmának eredményeit azontul nem az dönti el, mikint alakul a termés és az árak az öt környező kis vidéken, de minő az árkelet a világvásárlás, melynek közlekedési közösségébe a vaspályák által belépett.

Felszámíthatlan előnyöket visz a gazdáknak, midőn szorgalmának gyümölcseit biztosítja, neki biztos eladást jobb és állandóbb keletet teremt, de kíséretében hordja a fenyegető veszélyt is, s követeli hogy a termelő szellemi tehetségeit és erélyét megfeszítse s mindinkább fejlessze.

Általában minden újabbkori intézmények szellemi törekvése odavezet, hogy az egyéni tehetségnek és életrel való tevékenységnek szerezen tért és diadalt a tehetetlenség és bárgyúság ellen, de semmi sem hat erre hathatóssabban mint a vaspályák terjedése a gazdák körében.

E befolyást a gazdasági viszonyokra leginkább megértették a német földön, hol a gazdák meghódolva az elutasíthatlan körülményeknek emberül vívának a gazdasági fejlődés létkérdése körül.

A helyi tapasztalatok és szokások keretéből, a hagyományok nyűgéből ki kell szűkségképp emelkedni a gazdasátnak, s a tudomány magaslataira felvergődni.

A tapasztalatok egyesülve a tudománnyal, a józanul alkalmazott munka erő a gépekkel kell, hogy a gazdasátnat azon nepek iparának színvonalára emeljék, melyeknek közösségébe jutottnak.

Termelésünk és számításaink alapja egészen más irányt nyer. Termelésünknel egy új factor lép kívülölg elötlérbe, melyet azontul soha sem mel-

lőzhetünk számításainkban, s ez a termés szállítás-bére. A vaspályai árszabályzat azontul a vételi s eladási árak választhatlan részét képezi és szabályozza a termelőt úgy, mint a fogyasztót.

Csalhatatlan, hogy a vaspályák terjedése mérhetlen arányban fokozza a termelést, kivált hazánkban, hol még az új hódítványoknak oly tág tere van, de ezen termés fokozásnak meg vannak komoly következtései, melyeket itt röriden érinteni akarunk:

Nálunk sok vidéken még nagyobb gazdaságokban is nagy a mivelés al nem vett földek terje, a kis gazdák kezében is sok legelő és közföldek léteznek, melyeket lassankint a jövedelmezőbb termelés fog elfoglalni szükségképp. Mind ez oda vezet, hogy gazdasátnak mely mind kül-mind belterjileg még nagy kifejtésre képes sok ideig nagy termés-feleslegeket fog kiállíthatni.

Minthogy pedig népünk aránylag nagy részben termelő, gazdaságunk még sok ideig külföldre lesz utalva, ott magának fogyasztókat keresni s a termést elarusítani.

Gazdaságunk ez által még sok ideig arra lesz kényszerülve, hogy emelkedésének és fejlődésének forrását a kivitelben keresse, s annak erejét a kivitel nagysága után mérlelje.

Azonban ne feledjük soha, hogy midőn a mezőgazdaság erőfejlesztésének és felvirágzásának mérlege bárhol a kivitel lön, ez mindig és mindenütt a bekövetkező hanyatlás előpótája volt. Mert a föld termékeinek folytonos kiszállításra kellő visszapótlás nélkül a trágya-anyagokban szükségképp következteti, a talaj-kimerülését.

Példa erre Sicilia, Egyiptom, és legközelebb Amerika némely része.

Ez okból hazánk érdekében áll minden erőnkkel odahatni, egyfelől, hogy minél kevesebb anyagot vigyünk nyersen a világvásárra, hanem minden megmenthető hulladékot, mint földünk tökélt mentünk meg.

Másrésztől oda kell működnünk, hogy a belföldi ipar terjesztése és felvirágzása által magunknak itt hon teremtsünk fogyasztókat, mert ez által tehetjük azt, hogy a föld ismét visszanyerje anyagokban azt, a mit töle fokozott termelésben elvontunk.

TÖRVÉNYHOZÁSI ROVAT.

Országgyűlési tudósítás.

A főrendi ház apr. 7-ki ülése.

A főrendi ház ma délután 2 órákor tartott ülésében Radich Ákos képviselőházi jegyző átnyújtotta az ő Felsője által szentesített két törvényt: a vasutak és csatornák külön öszpontositott telekkönyvezéséről, s a cukor és égetett szesz kiviteli adójának visszatérítéséről.

Mely szentesített törvények a szokás szerint kihirdetvén, a törvénytarba igttattni, a legfőbb közigazgatás előtt példányok pedig az országos levéltárba áttétetni rendeltettek.

A jegyzőkönyv azonnal hitelesítettvén, az ülés elozlott.

Törvényjavaslat a szeszadóról.

1. §. Nagyobbserű szeszfőzdek, melyekben t. i. az erjesztő edények összes ürmérete legalább 30 alsó ausztriai akó, ha a szesz italok lisztes terményekből, repából avagy cukor üledékből állítattnak elő, a fogyasztási adót megváltás utján (általában) fizetendik.

A lisztes termények közé tartoznak: a burgonya, csicsóka, továbbá a gabnafélék és hüvelyes vetemények.

2. §. Az adómegváltás vagy általányozásnál irányadó a gyár termelési képessége. A pénzügyi hatóság a termelési képességet oly módon határozza meg, hogy azon esetben, ha szeszfőzésre:

a) kizárólag nagy részben cukor üledék használtatik, az erjesztő edények összes ürméretének 2/3 át.

b) ha pedig más anyagok használtattnak, az említett erjesztő edények ürméretének felét veszi alapul.

A naponkénti termelési képesség az egész szeszfőzési időny alatt az ekképen kiszámított ürméretnek minden oszt. akója után két fok szesznyereményben (a 160 fok szesznyereményt) határozattnak meg.

A mely szeszgyárban kizárólag nyers répa dolgoztatik fel, ott a szesznyeremény 6 fokkal vétetik fel az általányozás alapjául.

3. §. A keverő kádaknak és a hűtőbárbaik kivételével mindazon edényeknek, melyek a czefrének élesztővel bekeverése és az erjedés elkezdése előtt czefer tartányul szolgáltnak, összes ürmérete, a naponkénti termelési képesség kipuhatólása tekintetéből alapul felvett erjesztő edényeknél legfőbb 15 százalékkal lehet több; azon esetben pedig, ha azok összes ürmérete még ezen nagyságot is fölözne, a fölös nagyság fele része a naponkénti termelő képesség alapjához számítandó.

4. §. A czefer melegítő csak azon esetben nem vétetik erjesztő edénynek, ha a szeszfőző készítlekek kiegészítő részét képezi, ha alszesztartóval (Busserbehälter) el van látva és ürmérete nem nagyobb, mint a menyai a kazán egyszerű és akképen megtölté-

A FÜGGETLEN LAPOK TÁRCZÁJA.

Dante ISTENI KOMÉDIÁJA A POKOL.

Ötödik Ének.

II.

- 64 Látam odább Helenát, ki körül sok veszes idő folyt; Látam Achillt, a ki birt örjást haladó nagy erővel, Mégis végre a lágy szerelemmel folytatata harezot.
- 67 Majd Parisot, Trisztánt s ezer árnyat mul föl ezekkel, Kik mutatak magukat, s vezetöm újjan nevezé meg, A kiket élttől mind a szerelem szakított el.
- 70 Mesterem által előszámlálva az ősi időknek Asszonyait, hősit mikorott hallottam eképen: Csaknem teljesen elnyoma a nagy szána-lomérzet.
- 73 Szóltam azért: „Költő, nagy volna beszélem kedvem
- 67. Paris és Trisztán a középkorban sokat emlegetett két bolygó lovag, az első Vienna, a második Izetta királynő kedvelje. Mindkettő tilos szerelméért életével fizetett.
- 74. E kettő: Francesca da Polenta, közönségesen da Rimini és Paolo Malatesta di Rimini, annak sógora. Családaik előbb mérges ellenségek egymásnak, majd kibékültek s az új barátságot egy házassági friznynek kellett megdedenie. . . Guido da Polenta, Ravenna és Pervia urának bájos lánya eljegyeztetett a családíró előjoggal bíró Malatesta Giangiottóval. Ez művelt és főnkelt szellemű rut és felszég férfi lévén — csel szövetett a házasság

E kettővel, a kik egyesülten lengek elénkbe, S hányattatni el oly könnyen látszatnak a szélben.”

76. Ő felel: „A mihelyt eljutnak azok köz-elünkbe, Hivd föl azonnal s ők eljönnek, hogyha hívásod Lészen az őket ekép egygyé kapcsolt szerelemre.”

79. Én sebesen, mint a szél szállt, kanyarítva e párt ott, Szót emelék: „Lelkek, kik már fáradvá ki vagytok, Szünjeteek egy kissé, ha ki sem vet szólanigátot.”

82. Erre, mikép ösztönvagyótól vonzatva galambok Tárult szárnyaikon kedves fészükbe sietnek, Lengetvén oda a levegőn szerető akaratajuk: 85. Ugy lebegének azok szint' a didői serregnek Zűrzararából át hozzánk a vészeli légen, Annyira átrezgé e hívásom lágy szava őket.

88. „Oh te kegy- és jószágteljes lény, bárki vagy itten, A ki keresni föl e gyászos légkörbe jövével Minket, a kik festők a földet vérözönönlünkben: foganatosítására. E szerint Giangiottó helyett Paolo, ennek dalás és udvarias öcsése küldetett el megkérni Francosát a maga színe alatt bátyja számára. — Paolót, a férjkepviselet meg is szerette a szép ara első pillantásra az első szerelem egész hevével, s csak midőn ipa házánál fölbredt, vette észre a méltatlan csalást az oldala melletti szomorú valóságban. Első hevéen többé uralkodni gyenge volt s a kölcsönös vonzalom áttörte a tilalom határát, mi elárultván, egy meglepetés pillanatában mindkettő a Giangiottó boszujának véres áldozatául esett.

91. Hogyha a mindenség ura ránk kegytelve figyelne, Békét nyerni neked hozzá küldnök fel imánkat, Minthogy birt nyomorult sorsunk szánó kegyeletre.

94. Most pedig a mit tán elmondani, tudni kívántok, Állunk hallani azt, mint szinte viszonzani készen, Miglen a szél marad ily csendben s nem vágja szavunkat.

97. A tájék, melyen én a földi világra születtem, Fekszik a tenger azon partján, hol a Pó lezuhamlik, Hogy több társaival, végeztél érvén, kipi-henjen.

100. A szerelem, mely legnemesebb kebeleik-be fogamzik Hirtelen: ösztönözé ezt, szépnék leve szemelyem, Mely már tünve, de tart a kin, mit rám hozza, máig.

103. S a szerelem, mely nem hágy békét, csak szerelemben, Szint oly erővel megragadá tetszésem iránta, Hogy mint látod im — elválnunk most is lehetetlen.

106. A szerelem vezetett szintén egy végű halálba; Arra Kain köre vár, kinek ért gyilkos keze minket,”

109. Hallva panaszlani én így e két kinsib-zetti lelket, Orezámat lesütöm s tartottam — a bűnak eresztve, Mig nem kérdeze a költő: „Eszedet mire vetted?”

107. Cain a vagy Kain-kör a Pokol fenekén van, hol a testvérgyilkosok nyomorognak.

112. „Ah én gyenge! — nyögöm e kérdésére felelve — Hány gyönyör édes vágy és gondolatok nem előzték Meg lépésüket, a mely ezen jajkinra vezette!”

115. Megfordulva ezen szavaimmal, újra beszélek, Mondván: „Át szívenem fájdalommal annyira hatnak Oh Francesca, hogy im szememen szá-nó könyv ered s ég.

118. Mégis mond: idején azon édesded soha-joknak, A szerelem mért és annyit hogyan enged nektek, Hogy megtudnátok, melyek a titkos nemti vágyak?”

121. „Nem győtrőbbek — imigy lön válasza — semmi keservek, Mint a boldog idők szép multját visszaidézni Kin közepett, — igazát tanítod is elismeri ennek.

124. Hogyha te annyira vágysz mégis gyö-kerébe megértui Zsejge szerelmünket, legyen: elmondom neked itten Ugy, mint a ki beszél s e közben könnyeit ejti:

128. Egy napon olvastunk kedvtöltésünkre mi ketten

112. Itt a költő saját emberi gyarlóságára emlé-kezte — sobajt fel.

123. Dante ezen tanítója alatt némelyek Boethius értik, ki a: „De consolatione” című könyvében így ír: „In omni adversitate fortunae infelicissimum genus infotunni est — fuisse felicem”. Mások ez értelmezést erőszakos-nak tartják, mert mesterének, tanító-jának „suodottore” nevezi Dante Vir-gilt igen sokszor.

128. Lancelot vagy Lancillotto, egyik az Artus király „asztalkörének” 12 legbiresebb lovagjai közül és Ginevra királynőnek, az Artus nejeének kitüntetett szerelme.

Lancelot éltéről, mint fonta szerelme be ötöt: S bárha magunkra valánk, de gyant mi se kelte föl ebben.

130. Oh de az olvasmány okozá azt, hogy szemünket Gyakran fűgni hagyók egymásra, — le-sápada orcánk; Mégis egyik pont lön, mely egészen győze le minket:

133. A mikor olvasván, több közt ama helyre találánk, Hol vágyó mosolyát csókolja le a szere-tőnek Kedvese . . . ennek is, a ki okozta, hogy el sohse válnánk, — remegtek . . . E könyvnek neve volt Galeotto, és ez is irta.

Lappjait az nap odább mi nem olvastattuk e könyvnek . . .”

139. Mig rebegé egyik árny e szókat, a másika sirva Nyögte ki fájdalmát, — melyen a nagy szána-lom engem Annyira meggyőzött, hogy minden erőm kiszakadva,

142. Mint a földre rogyó holt test, ájultan el-cstem. B. Gy.

137. Galeotto a Lancelot és Ginevra meg-hittje, írta saját üzemlének hason nevű könyvét is. Így néveztek aztán minden kerítőt. Itt pedig Galeotto, mint könyv, volt a kerítő.

142. Igen gyöngéden és rokon-szána-lommal kezelte ugyan Dante e rándező kényes tárgyat, de mégis méltán emelik ki sokan ebben a költészet hatal-mát és más részről a vallás erejét, ha meggon-doljuk, hogy Dante épen Ravennában, a Francesca szülővárosában és ennek egyik unokáccséné-gébe legbarátságosabb fogadtatást és szívelyes ápolást, — s hogy mégis pártatlan költői hatal-mával ép e családnak egy szeretett tagját tette híressé a — pokolban; mig ugyanszon család más tagja vallási emlekedettségében nem hogy nehez-tette volna azt, de a költőnek halálig legbensőbb barátá maradt, azt halála után megírta és fé-nyesen temetteté el.

